

DECIZIE

16 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și recursul declarat de Valeriu Chirița,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Chirița Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, municipiul Chișinău, persoană terță Mișcarea Refugiaților Transnistreni privind obligarea acordării biletului de tratament sanatorial gratuit și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a casat parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 25 noiembrie 2019 și în partea casată a fost emisă o decizie nouă prin care, s-a declarat inadmisibilă acțiunea privind repararea prejudiciului moral,

c o n s t a ț ă :

La 18 mai 2019 Chirița Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana, mun.Chișinău, terț Mișcarea Refugiaților Transnistreni privind obligarea acordării biletului de tratament sanatorial gratuit, repararea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că este veteran de război și a participat la luptele pentru apărarea independenței și integrității teritoriale ale Republicii Moldova.

A menționat că conform legitimației nr. 10623 eliberată la 10 noiembrie 1998 de către Departamentul administrativ militar al Ministerului Apărării al Republicii Moldova, se confirmă faptul că este participant la lupte și are dreptul la înlesnirile și privilegiile prevăzute de legislația Republicii Moldova.

A afirmat că a depus cerere pentru eliberarea biletului de tratament cu documentele necesare, înregistrate la 01 septembrie 2015 cu nr. 15/378 de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Ciocana.

A notat că, s-a adresat cu cerere la data de 22 martie 2019 către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Ciocana, prin care a solicitat să i se acorde un bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, conform Legii menționate, în centrele de reabilitare ale Ministerului Muncii, Protecție Socială și Familiei și în alte instituții de acest tip, în or. Sergheevca, Ucraina la începutul lunii august 2019.

Prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale a sectorului Ciocana din 19 aprilie 2019 cu nr. 3134/C-31-2019, s-a comunicat că sunt înregistrate 51 de cereri înaintea sa, respectiv cererea sa va fi examinată în ordinea stabilită, fără a afecta drepturile altor persoane, fără însă a concretiza și a fi informat când va beneficia de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani conform Legii cu privire la veterani nr.190 din 08.05.2003 și în conformitate cu prevederile cap. II pct. 5 lit. b) a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.190 din 17.03.2010.

A solicitat reclamantul de a obliga pârâții Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale a sectorului Ciocana, mun. Chișinău, să-i acorde un bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, conform Legii cu privire la veterani nr. 190 din 08.05.2003 și în conformitate cu prevederile cap. II pct. 5 lit. b) a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.190 din 17.03.2010, pentru perioada anilor 2015–2018, încasarea de la pârâți în beneficiul său a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, cât și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ciocana, mun. Chișinău să-i acorde lui Chirița Valeriu bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani pentru perioada 01 septembrie 2015 – 01 septembrie 2018 în Centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip.

În rest, pretențiile s-au respins ca fiind neîntemeiate.

Manifestând dezacord cu hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus la 17 decembrie 2019 apel nemotivat, iar la 11 ianuarie 2020 apel motivat, cu respectarea termenelor prevăzute de lege.

La 11 ianuarie 2020 și Valeriu Chirița a depus apel împotriva hotărârii din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, doar în partea ce ține de respingerea pretenției privind încasarea prejudiciului moral.

Prin decizia din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat parțial hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și în partea casată s-a emis o decizie nouă prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de Chirița Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei teritoriale de Asigurări Sociale Ciocana, mun. Chișinău, terț Mișcarea Refugiaților Transnistreni privind repararea prejudiciului moral.

În rest, s-a menținut hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La 23 aprilie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu adoptarea unei decizii noi.

În motivarea recursului recurentul și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând circumstanțele de fapt indicate în cererea de apel, menționând că instanța de judecată nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de apel ca fiind stabilite.

A menționat că instanța de apel superficial a tratat circumstanțele cauzei, nu a exercitat un control judiciar complet, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate și neconvingătoare.

A specificat că instanța de apel nu s-a expus referitor la argumentele părților din cererile de apel, iar constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei.

A evidențiat faptul că instanța de apel doar parțial a supus controlului admisibilitatea acțiunii lui Valeriu Chirița or, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a emis niciun act administrativ defavorabil prin care să-i fi refuzat intimatului în acordarea biletului sanatorial gratuit în anul 2019. Prin urmare, intimatul nu poate invoca existența unui drept vătămat în sensul art. 17 Codul administrativ, și ca consecință se deduce caracterul inadmisibil integral al acțiunii intimatului prin prisma art. 207 alin. (2) lit. e) Codul administrativ.

A remarcat faptul că prin scrisoarea anexată la materialele cauzei nr. 7456 din 16 septembrie 2019 se confirmă că Valeriu Chirița a fost invitat la Casa Națională de Asigurări Sociale pentru a i se elibera biletul de tratament sanatorial gratuit în anul 2019. Instanțele au remarcat această scrisoare, care însă a rămas fără apreciere, or această scrisoare demonstrează că organul de asigurări sociale și-a onorat obligațiunea legală față de intimat privind asigurarea acestuia cu bilet de tratament pentru perioada anilor 2017–2019.

La 02 iunie 2020, Chirița Valeriu a depus referință, prin care a solicitat declararea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil, or instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, iar argumentele invocate în recurs în esența lor sunt expuse asupra circumstanțelor de fapt și de drept, cărora instanța de apel le-a dat o apreciere corectă.

La 02 iunie 2020 Valeriu Chirița a depus recurs împotriva deciziei din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe doar în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral, cu pronunțarea unei decizii noi de admitere integrale a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului recurentul și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel referitor la pretenția privind încasarea prejudiciului moral, reiterând circumstanțele de fapt indicate pe parcursul examinării cauzei, menționând că instanța de apel a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept material, temeuri prevăzute de art. 432 ale Codului de procedură civilă.

A menționat că nu este de acord cu soluția instanței de apel or, pe parcursul unui termen îndelungat a suportat evident o încordare psihică, retrăiri, stare de stres, circumstanțe legate de suferințe morale, atât psihice, cât și fizice. Instanța nu a ținut

cont de concediul medical și nu a ținut cont că prin respingerea nejustificată a cererii de acordare a biletului sanatorial i-au fost cauzate prejudicii morale.

A remarcat că fiecare stat trebuie să asigure funcționarea unor instrumente juridice care să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea obligațiilor pozitive care revin statului (cauza Ruianu vs România).

Recursul depus de Valeriu Chirița a fost expediat în adresa intimaților, fiind recepționat la 05 iunie 2020, însă intimați nu și-au valorificat dreptul de a depune referință.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecării în prezenta cauză urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, pe când în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul inițierii procedurii administrative, și anume, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019).

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 26 februarie 2020.

Decizia instanței de apel a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la 04 mai 2020 (f.d. 120). În adresa lui Valeriu Chirița a fost expediată decizia integrală a instanței de apel la 04 mai 2020 (f.d. 119), însă la dosar lipsește confirmarea recepționării acesteia.

Completul reține că potrivit pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Conform art. 1 din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind declararea stării de urgență nr. 55 din 17.03.2020, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020.

Totodată, potrivit pct. 8 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

În această ordine de idei, pornind de la faptul că starea de urgență a fost declarată pentru perioada 17 martie 2020 – 15 mai 2020, iar conform anexei dispoziției Comisiei pentru situații excepționale a R. Moldova nr. 1 din 18 martie 2020, termenul de procedură care a început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, constată că Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recursul la 23 aprilie 2020, în termen, în perioada când era instituită starea de urgență, iar Valeriu Chirița la 02 iunie 2020, la fel în termenul stabilit de lege, or starea de urgență a fost declarată până la 15 mai 2020, iar la dosar lipsește confirmarea recepționării deciziei de către acesta.

La 26 august 2020, examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și recursului declarat de Valeriu Chirița împotriva deciziei din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, completul de admisibilitate al completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a dispus examinarea recursurilor, în complet de cinci judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în recurs și referință prin prisma materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia de a admite recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale, de a casa decizia din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, și a emite o decizie nouă, iar recursul lui Valeriu Chirița de a-l respinge, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie de casare integrală a deciziei instanței de apel și emite o decizie nouă.

În conformitate cu prevederile art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din

oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, reține că prezentul litigiu este guvernat de prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 01 aprilie 2019), Legii cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, precum și ale Hotărârii Guvernului nr. 190 din 17.03.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuire a biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor.

Astfel, în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 01 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 3 din aceeași lege, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi; subdiviziunile autorităților publice; funcționarii din structurile specificate la lit. a) și b). Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Articolul 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ prevede că, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit.a)–e).

Din materialele dosarului s-a constatat că, înaintînd la 18 mai 2019 cerere de chemare în judecată, Valeriu Chirița a solicitat obligarea pârâților Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, mun. Chișinău, să-i acorde un bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, conform Legii cu privire la veterani nr. 190 din 08.05.2003 și în conformitate cu prevederile cap. II pct. 5 lit. b) a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.190 din 17.03.2010, pentru perioada anilor 2015–2018, încasarea de la pârâți în beneficiul său a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, cât și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii depuse, fiind admisă parțial, cu respingerea ca neîntemeiată a cerinței ce ține de repararea prejudiciului moral.

Pentru a decide astfel prima instanță a concluzionat că Valeriu Chirița ca veteran de război, beneficiază de înlesnirile prevăzute de Legea cu privire la veterani nr. 190 din 08.05.2003, și deoarece din probele anexate la dosar rezultă că acesta nu a beneficiat de astfel de înlesniri pe perioada anilor 2015–2018, a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, mun. Chișinău să-i acorde lui Chirița Valeriu bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani pe perioada 01 septembrie 2015 – 01 septembrie 2018 în

Centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip.

Pretenția privind încasarea prejudiciului moral instanța a respins-o ca neîntemeiată or, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită partea vătămată. La caz, însă Valeriu Chirița nu a probat cauzarea prin inacțiunile pârâților a unor suferințe psihice sau lezarea unor altor drepturi nepatrimoniale ce urmează a fi compensate în bani.

Instanța de apel efectuând controlul judiciar al hotărârii primei instanțe, a casat-o parțial și în partea casată a emis o decizie nouă prin care a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de Chirița Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, mun. Chișinău, terț Mișcarea Refugiaților Transnistreni privind repararea prejudiciului moral. În rest, s-a menținut hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel instanța de apel a concluzionat că având în vedere probele anexate la materialele cauzei și cadrul legal pertinent, instanța de fond just a hotărât de a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, mun. Chișinău să-i acorde lui Chirița Valeriu bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani pe perioada 01 septembrie 2015 – 01 septembrie 2018, în centrele de reabilitare al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip.

Ce ține de pretenția reclamantului de încasare a prejudiciului moral, instanța de apel a constatat că hotărârea instanței de fond este neîntemeiată parțial, doar în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral or, soluția în cauză a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

În susținerea poziției sale instanța de apel a menționat că potrivit art. 167 alin. (4) Cod administrativ, dacă prin cererea prealabilă se solicită și repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată.

În context, instanța de apel a reținut că, Valeriu Chirița nu s-a adresat cu o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la compensarea prejudiciului moral pentru neexecutarea Legii cu privire la veterani nr.190 din 08.05.2003 or, prevederile Codului administrativ în vigoare din 01 aprilie 2019, prevăd expres obligativitatea părții de a respecta procedura prealabilă în cazul solicitării reparării prejudiciului. Decizia autorității publice privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate prin activitatea administrativă ilegală constituie în sine un act administrativ individual.

Prin urmare instanța a concluzionat că cerința privind repararea prejudiciului moral este inadmisibilă or, la caz nu s-a respectat procedura prealabilă.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanțele judecătorești este greșită, fiind rezultată din aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate, motiv din care hotărârile judecătorești nu pot fi menținute.

În susținerea poziției enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că cazul dedus judecății este

reglementat de Legea cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, cât și Hotărârea Guvernului nr. 190 din 17.03.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuire a biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că Valeriu Chirița, deține statutul de veteran de război, și beneficiază de dreptul la protecția socială stabilită de legislație, fapt ce se confirmă prin legitimația nr.10623 eliberată la 10 noiembrie 1998 de către Departamentul administrativ-militar al Ministerului Apărării și legitimația valabilă pe termen nelimitat, eliberată ulterior cu nr. C8210 la 24 iunie 2019 de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova (f.d. 8, 46).

Conform art. 14 alin. (1) lit.g) din Legea cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, veteranii de război au dreptul la bilete de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani în centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip.

Astfel la 01 septembrie 2015, folosindu-se de dreptul oferit prin lege, Valeriu Chirița a depus cerere pentru eliberarea biletului de tratament, cererea fiind înregistrată la 01 septembrie 2015 cu nr.15/378, fapt confirmat prin talonul detașabil prezentat de către reclamant (f.d. 10).

La 22 martie 2019 Valeriu Chirița a depus cerere la Casa Națională de Asigurări Sociale și la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, solicitând acordarea biletului de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani conform Legii cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, în or.Sergheevca, Ucraina la începutul lunii august 2019 (f.d. 11-12).

Prin răspunsul nr. 3134/c-31-2019 din 19 aprilie 2019 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, Valeriu Chirița a fost informat că perioada la reabilitarea medicală de care beneficiază solicitantul va fi realizată pentru anii 2017–2019, iar potrivit datelor din Registrul de evidență și distribuire a biletelor de tratament, înaintea sa sunt înregistrate 51 de cereri la sanatoriul „Orizont” or.Sergheevca, astfel că cererea va fi examinată în ordinea stabilită fără a afecta drepturile altor persoane (f.d. 15).

Totodată și prin informația Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana nr. 4553 din 25 iunie 2019 expediată în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, se confirmă consecutivitatea cererilor depuse de către Valeriu Chirița la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, informațiile privind eliberarea biletelor de tratament sanatorial, cât și perioadele în care recurentul Valeriu Chirița și-a realizat dreptul la reabilitare medicală (f.d. 35).

La 16 septembrie 2019 în adresa lui Valeriu Chirița a fost expediată solicitarea cu nr. 7456 de prezentare la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana în decurs de 10 zile, în vederea acordării biletului de tratament sanatorial (f.d. 47).

Colegiul reține că, la caz, obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana de acordare a biletului de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, pentru perioada anilor 2015–2018 și a cerinței subsecvente de încasare a prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, pentru neexecutarea Legii cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003.

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit.g) din Legea cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, veteranii de război au dreptul la bilete de

tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani în centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip.

Conform pct. 5 lit.b) din Hotărârea Guvernului nr. 190 din 17.03.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuire a biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor, dreptul la asigurarea cu bilete de tratament sanatorial gratuit în centrele de reabilitare ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip, conform indicațiilor medicale, îl au veteranii de război, conform art.7 din Legea nr.190-XV din 8 mai 2003 cu privire la veterani – o dată la trei ani.

Din probatoriul administrat, se constată că Valeriu Chirița dispune de dreptul prevăzut la art. 14 alin. (1) lit.g) din Legea cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003, și în acest sens, cu respectarea pct. 7, 9 din Hotărârea Guvernului nr. 190 din 17.03.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuire a biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor, Valeriu Chirița a înregistrat la 01 septembrie 2015 cererea privind eliberarea biletului de tratament.

Conform art. 93 Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția.

Prin derogare de la prevederile alin.(1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale.

Reglementări suplimentare sau derogatorii sînt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform art. 195 Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitoare la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Conform art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

În acest context, Colegiul constată că Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana au susținut în cadrul examinării cauzei, prezentând în acest sens probele respective, care nu au fost contestate de către Valeriu Chirița, precum că în perioada 25 iulie 2015 – 11 august 2015 ultimul s-a aflat la tratament în sanatoriul „Serghei Lazo” or.Sergheevca, realizând dreptul la reabilitare medicală pentru perioada 2014–2016, iar după revenirea în țară, la 01 septembrie 2015 Valeriu Chirița a depus cerere de solicitare a biletului de tratament cu dreptul la reabilitare medicală pentru următoarea perioadă 2017–2019 (f.d. 15, 31-34, 35). Instanțele de judecată au admis cerința lui Valeriu Chirița privind acordarea biletului de tratament sanatorial pentru perioada anilor 2015–2018, fără a justifica prin ce se întemeiază soluția dată, calculând eronat începutul perioadei de trei ani – anul 2015, asta în timp ce, după cum s-a menționat

mai sus, Valeriu Chirița a beneficiat de bilet de tratament în perioada 25 iulie 2015 – 11 august 2015 în sanatoriul „Serghei Lazo” or.Sergheevca, realizând dreptul la reabilitare medicală pentru perioada 2014–2016.

Colegiul lărgit reiterează că la caz nici nu se atestă un refuz din partea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana de acordare a biletului de tratament sanatorial, fiindu-i doar explicat lui Valeriu Chirița că va beneficia de biletul de tratament sanatorial cu respectarea rândului pentru persoane care au depus cereri similare. Totodată, perioada de trei ani pentru care se pretinde eliberarea biletului de tratament la data depunerii cererii de chemare în judecată și data examinării litigiului nu era expirată.

Prin urmare, se constată că la data depunerii cererii de chemare în judecată lui Valeriu Chirița nu i-a fost încălcat dreptul pretins și neîntemeiat s-a solicitat acordarea biletului de tratament sanatorial, aceasta în timp ce la 16 septembrie 2019 acestuia i-a fost expediată solicitarea cu nr. 7456 de prezentare la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana în decurs de 10 zile, în vederea acordării biletului de tratament sanatorial (f.d. 47), care însă nu a fost valorificat de către Valeriu Chirița or, dînsul a explicat în ședința instanței de apel că a avut interesul de a beneficia de biletul de tratament sanatorial la începutul lunii august 2019, în perioada când se afla în concediul anual la locul de muncă.

Colegiul lărgit consideră irelevantă pentru examinarea cauzei adevărul nr. 01-15/1467 din 27 septembrie 2019 a Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească, prin care se confirmă că Valeriu Chirița a beneficiat în anul 2019 de concediu anual, următorul concediu urmând a-i fi acordat în anul 2020 conform programărilor or, legislația pertinentă cazului litigios nu prescrie în mod imperativ oportunitatea beneficiarilor de a alege perioada când poți beneficia de tratament sanatorial. Mai mult, conform pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 190 din 17.03.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuție a biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor, sunt expres indicate temeiurile când beneficiarul poate refuza primirea biletului de tratament sanatorial, concediul anual nefiind inclus în aceste condiții.

Art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019), prevede că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Conform art. 25 alin. (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019), în cazul admiterii acțiunii, instanța de contencios administrativ se pronunță, la cerere, și asupra reparării prejudiciului material și moral cauzat prin actul administrativ ilegal sau prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile.

Analizând cadrul legal precitat, cumulul circumstanțelor stabilite și probele anexate la materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată lipsa încălcării dreptului lui Valeriu Chirița la acordarea biletelor de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, motiv

pentru care va respinge cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată, inclusiv cerința subsecventă de încasare a prejudiciului moral.

În concluzie, Colegiul lărgit menționează că nu s-a stabilit încălcarea dreptului lui Valeriu Chirița prevăzut de art. 14 alin. (1) lit.g) din Legea cu privire la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003 de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, respectiv cerințele lui Valeriu Chirița cu privire la obligarea pârâților Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, mun. Chișinău, să-i acorde un bilet de tratament sanatorial gratuit o dată la trei ani, pentru perioada anilor 2015–2018, cât și încasarea de la pârâți în beneficiul său a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, sunt neîntemeiate, motiv pentru care recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale urmează a fi admis.

Colegiul civil relevă că instanțele ierarhic inferioare eronat au apreciat perioada de trei ani (01 septembrie 2015 – 01 septembrie 2018) pentru care Valeriu Chirița urma să beneficieze de bilet de tratament sanatorial gratuit or, la materialele dosarului se regăsește graficul prezentat de Casa Națională de Asigurări Sociale nr. 4553 din 25 iunie 2019 (f.d. 35), explicațiile părților, inclusiv personal Valeriu Chirița nu a negat, dar și a confirmat că, a beneficiat din 2005 de bilete de tratament sanatorial, inclusiv în perioada 25 iulie 2015 – 11 august 2015 pentru perioada anilor 2014 – 2016. În acest context următoarea perioada de trei ani pentru care Valeriu Chirița urma să beneficieze de bilet sanatorial era 2017 – 2019.

În context, instanța de recurs remarcă că instanța judecătorească era obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Astfel, deși de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana au fost prezentate informații din baza de date privind acordarea lui Valeriu Chirița a biletelor de tratament sanatorial, cât și perioadele concrete, instanțele constatând în actele judecătorești consecutivitatea eliberării de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana a biletelor de tratament sanatorial pentru Valeriu Chirița, în motivarea deciziei nu a argumentat de ce nu a admis aceste probe, însă a pus la baza hotărârii de admitere a pretenției doar argumentele lui Valeriu Chirița din cererea de chemare în judecată.

Așadar, generalizând revendicările reclamantului și circumstanțele cauzei, împrejurările descrise permit instanței de recurs să concluzioneze că, atât prima instanță, cât și instanța de apel au interpretat și au aplicat eronat prevederile legii, cât și au dat apreciere arbitrară probelor prezentate, motiv din care actele judecătorești de dispoziție emise de acestea nu pot fi menținute, iar cererea de chemare în judecată depusă de către Valeriu Chirița urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată.

În atare situație, argumentele expuse de Valeriu Chirița în susținerea recursului său, Colegiul le apreciază ca fiind neîntemeiate, având în vedere cumulul de probe administrate la dosar și prevederile legale expuse supra, or, pretenția privind încasarea prejudiciului moral este subsecventă pretenției privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Ciocana să-i elibereze bilet de tratament sanatorial gratuit pentru perioada anilor 2015–2018, care a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Valeriu Chirița este neîntemeiat și urmează a fi respins, iar recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale este întemeiat, urmând a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe și emiterea unei decizii noi, prin care se va respinge acțiunea în contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Chirița.

În conformitate cu art. 258 alin. (3), 248 alin. (1) lit. c) și 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Valeriu Chirița.

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 26 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 25 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și, se emite o decizie nouă prin care:

Se respinge ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Chirița Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Ciocana, municipiul Chișinău, persoană terță Mișcarea Refugiaților Transnistreni privind obligarea acordării biletului de tratament sanatorial gratuit și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Victor Burduh